

Motion till riksdagen 2025/26:178

av Tobias Andersson m.fl. (SD)

med anledning av skr. 2024/25:140 2025 års redogörelse för företag med statligt ägande

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera statliga bolags opinionsbildande arbete i framtida redogörelser och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riskbedömningar i statliga bolag bör göras på saklig grund och utvärderas i redogörelsen för företag med statligt ägande och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I skrivelsen redogör regeringen för förvaltningen av statens bolagsägande och för verksamheten i de bolag som Regeringskansliet förvaltade vid årsskiftet 2024/25. Skrivelsen visar på stark ekonomisk utveckling i portföljen, vilket är positivt. Här meddelar också regeringen att man fr.o.m. nästa år avser att revidera utformningen av och omfattningen på regeringens årliga verksamhetsberättelse för bolag med statligt ägande. Regeringens avsikt är att ge en tydligare och mer effektiv redovisning i syfte att skapa en mer relevant, överskådlig och lättillgänglig helhet. Bland annat kommer statisk och föråldrad information att tas bort. Dessa förändringar välkomnar vi då de kan bidra till ökad insyn för riksdagen. Samtidigt vill vi framhålla några aspekter som vi anser att regeringen bör beakta i framtida redogörelser för företag med statligt ägande.

Opinionsbildning, politisk aktivism och kommunikation

Företag med statligt ägande åtnjuter ett särskilt förtroende från allmänheten. Därför bör det tydliggöras att dessa bolag inte ska bedriva opinionsbildning i frågor som går utöver

deras kärnverksamhet. Exemplet med Systembolaget, hur de försökte påverka riksdagens ledamöter att fatta en viss typ av beslut när det gäller s.k. gårdsförsäljning av alkohol, tyder dock på att regeringen behöver utveckla sin ägarstyrning. Kommunikationsarbetet bör präglas av saklighet, transparens och förtroendeskapande. Vi föreslår därför att regeringen överväger en översyn av det opinionsbildande arbete som bedrivs av statligt ägda bolag samt att detta arbete framöver inkluderas i de redogörelser som lämnas för företag med statligt ägande.

Saklig riskbedömning

Mot bakgrund av bolagens storlek och strategiska vikt för Sverige har vi sedan tidigare efterlyst en översyn av regeringens styrning av de statliga bolagen, särskilt Vattenfall och LKAB. Detta står vi fast vid. Inte minst exemplet LKAB och Hybrit-projektet belyser vikten av ömsesidig dialog mellan de statliga bolagen och staten när investeringar har stor samhällelig påverkan. Det är centralt att staten, ägaren, ska kunna kräva samråd med ett statligt bolag då staten misstänker att bolaget inte lever upp till det som föreskrivs i bolagspolicyn. Politiker ska inte spela Monopol vare sig med skattebetalarnas pengar, genom exempelvis riktade stöd till viss teknik, eller med de statliga bolagens risktagande. Tvärtom ska staten verka för att de statliga bolagen agerar transparent, långsiktigt och ansvarfullt för hela samhällets bästa. Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen att riskbedömningar i statliga bolag bör göras på saklig grund och utvärderas i den årliga redogörelsen för företag med statligt ägande.

Tobias Andersson (SD)

Eric Palmqvist (SD)

Josef Fransson (SD)

Johnny Svedin (SD)

Angelica Lundberg (SD)